

HEKSAHYDROFTAALIANHYDRIDI

HTP-ARVON PERUSTELUMUISTIO

Yksilöinti ja ominaisuudet

CAS No	85-42-7
EINECS No	201-604-9
EEC No	607-102-00-X
Kaava	C ₈ H ₁₀ O ₃
Synonyymit	HHPA 1,2-Sykloheksaanidikarboksyliihappoanhydridi
Molekyylipaino	154,17
Muuntokerroin	1 ppm = 6,29 mg/m ³ 1 mg/m ³ = 0,159 ppm
Tiheys	1,19
Sulamispiste	-
Kiehumispiste	158 °C
Höyrynpaine	0,3 Pa (20 C)
Heksahydroftaalianhydridi on väritön tai vaaleankeltainen neste, jolla on heikko haju. Se on lähes liukenematon veteen	
Varoitusmerkit	Xn
R-lauseet	41-42/43

Esiintyminen ja käyttö

Heksahydroftaalianhydridiä käytetään epoksihartsien kovetteena mm. sähkötekniisessä teollisuudessa sekä ajoneuvomaaleissa kiinnitysaineena. Sitä tuotiin maahan 42 tonnia vuonna 2001 ja 22 tonnia vuonna 2002.

Ruotsalaisessa kondensaattoritehtaassa työilmapitoisuudet olivat keskimäärin 31-109 ug/m³ (Jönsson työtovereineen, 1993). Japanilaisessa tehtaassa mitattiin 3,8-33 ug/m³ (Yokota työtovereineen, 2002). Amerikkalaisella työpaikalla pitoisuudet olivat 0,1-1,3 ppm (0,63 –8,2 mg/m³) (Moller työtovereineen, 1985).

Aineenvaihdunta

Heksahydroftaalianhydridi imeytyy hengitysteitse ja vähäisessä määrin ihon kautta. Puoliintumisajaksi verenkierrossa on ilmoitettu 1,7-1,8 tuntia ja erityksen puoliintumisajaksi 2,1-2,8 tuntia (Jönsson ja Skerfving, 1991) tai 6 tuntia (Rosqvist työtovereineen, 2001). Erittyminen tapahtuu pääasiassa virtsaan; uloshengityksen mukana poistuu vain noin 3 % annoksesta.

Anhydritit hydrolysoituvat elimistössä vastaaviksi hapoiksi.

Terveysvaikutukset

Ihmisiä koskevat tiedot

Heksahydroftaalianhydridi ärsyttää silmiä ja hengitysteiden limakalvoja.

Se voi aiheuttaa herkistymistä, kuten kosketusurtikariaa (Kanerva työtovereineen, 1999), astmaa ja allergista nuhaa (Moller työtovereineen, 1985; Jönsson työtovereineen, 1991; Chee työtovereineen, 1991; Grammer työtovereineen, 1993; Welinder työtovereineen, 1994; Grammer ja Shaugnessy, 1996; Lindh työtovereineen, 1996; Drexler työtovereineen, 1999; Rosqvist työtovereineen, 2001).

Ruotsalaisessa tutkimuksessa havaittiin 19 % työntekijöistä herkistyneen altistustason ollessa alle 10 ug/m³ (Welinder työtovereineen, 1994).

Japanilaisessa elektroniikkatehtaassa esiintyi silmä- ja nenäoireita ja herkistymistä 36 %: lla työntekijöistä, jotka olivat altistuneet pitoisuudelle 12 ug/m³ heksahydroftaalianhydridiä ja pitoisuudelle 2,3 ug/m³ metyyliheksahydroftaalianhydridiä (Yokota työtovereineen, 2002).

Jo pitoisuustasot 10 ug/m³ aiheuttavat herkistymistä osoittavia vasta-ainemuutoksia (Rosqvist työtovereineen, 2001; Riala työtovereineen, 2003). Silmä- ja nenäoireita esiintyi kaksinkertainen määrä työntekijöillä, jotka olivat altistuneet pitoisuudelle 3-9 ug/m³ (Rosqvist työtovereineen, 2001).

Eläinkokeiden havainnot

Aineen välitöntä myrkyllisyyttä kuvaava LD50 suun kautta rotilla on yli 4500 mg/kg. Se voi aiheuttaa vakavaa silmävaurion vaaraa ja ärsyttää ihoa.

Eläinkokeissa on osoitettu spesifisiä IgG- ja IgE -luokan vasta-aineita kehittyvän immunisoitaessa marsuja ja rottia heksahydroftaalianhydridille (Welinder työtovereineen, 1995; Zhang työtovereineen, 1998).

HTP- arvon perusteet

Heksahydroftaalianhydridin työilmaraaja-arvoa asetettaessa keskeisiä ovat sen herkistävät ja ärsyttävät vaikutukset. Herkistymistä on osoitettu tapahtuvan jo altistustasolla 0,01 mg/m³, jolloin myös nenä- ja silmäoireita saattaa enenevässä määrin esiintyä.

Heksahydroftaalianhydridin haittoja voidaan vähentää asettamalla sen työilmaraaja-arvoksi 0,01 mg/m³ kahdeksan tunnin vertailuaikana.

Eri asettajien ilman epäpuhtauksien raja-arvojen vertailu

Eri maissa on voimassa seuraavanlaisia työilman heksahydroftaalianhydridipitoisuuden raja-arvoja.

Asettaja	Vuosi	Vertailuaika						Huomautus
		8 h		15 min		Hetkellinen		
		ppm	mg/m ³	ppm	mg/m ³	ppm	mg/m ³	
Suomi	2002	-	-	-	-	-	-	
Ruotsi	2000	-	-	-	-	-	-	
Norja	2001	-	-	-	-	-	-	
Tanska	2002	-	-	-	-	-	-	
Hollanti	2002	-	-	-	-	-	-	
Saksa	2002	-	-	-	-	-	-	
Englanti	2003	-	-	-	-	-	-	
ACGIH	2003	-	-	-	-	-	0,005 mg/m ³ (kattoarvo; ehdotus 2003)	
EU	2002	-	-	-	-	-	-	
Ehdotus, Suomi	2004	-	0,01	-	-	-	-	

Viitteet

Chee, C. B. E., Lee, H. S., Cheong, T. H., ja muut (1991): Occupational Asthma due to Hexahydrophthalic Anhydride: A Case Report, Br. J. Ind. Med. 48, 643-645.

Drexler, H., Schaller, K.-H., Nielsen, J., ja muut (1999): Efficacy of Measures of Hygiene in Workers Sensitised to Acid Anhydrides and the Influence of Selection Bias on the Results, Occup. Environ. Med. 56, 202-205.

Grammer, L. C., Shaughnessy, M. A. ja Lowenthal, M. (1993): Hemorrhagic Rhinitis. An Immunological Disease due to Hexahydrophthalic Anhydride, Chest 104, 1792-1794.

Grammer, L. C. ja Shaughnessy, M. A. (1996): Study of Employees with Anhydride-Induced Respiratory Disease after Removal from Exposure, JOEM 38, 771-774.

Jönsson, B. A. G. ja Skerfving, S. (1991): Toxicokinetics and Biological Monitoring in Experimental Exposure of Humans to Gaseous Hexahydrophthalic Anhydride, Scand. J. Work Environ. Health 19, 183-190.

Jönsson, B., Welinder, H. ja Skarping, G. (1991): Hexahydrophthalic Acid in Urine as an Index of Exposure to Hexahydrophthalic Anhydride, Int. Arch. Occup. Environ. Health 63, 77-79.

Jönsson, B. A. G., Welinder, H., Hansson, C., ja muut (1993): Occupational Exposure to

Hexahydrophthalic Anhydride: Air analysis, Percutaneous Absorption, and Biological Monitoring, *Int. Arch. Occup. Environ. Health* 65, 43-47.

Kanerva, L., Alanko, K., Jolanki, R., ja muut (1999): Airborne Allergic Contact Urticaria from Methylhexahydrophthalic Anhydride and Hexahydrophthalic Anhydride, *Contact Dermatitis* 41, 339-341.

Lindh, C. H., Jönsson, B. A. G. ja Welinder, H. E. (1996): Direct Measurement of Hexahydrophthalic Anhydride in Workplace Air with a Transportable Fourier Transform Infrared Spectrometer, *AIHA J.* 57, 832-836.

Moller, D. R., Gallagher, J. S., Bernstein, D. I., ja muut (1985): Detection of IgE-Mediated Respiratory Sensitization in Workers Exposed to Hexahydrophthalic Anhydride, *J. All. Clin. Immunol.* 75, 663-672.

Riala, R., Hämeilä, M., Pfäffli, P., ja muut (2003): Happoanhydridimittauksia epoksihartsiälyllästyksessä, TTL, Työhygienian koulutuspäivät Imatra 20.-21.05.2003, 43-45.

Rosqvist, S., Johannesson, G., Lindh, C. H., ja muut (2001): Total Plasma Protein Adducts of Allergenic Hexahydrophthalic and Methylhexahydrophthalic Anhydrides as Biomarkers of Long-Term Exposure, *Scand. J. Work Environ. Health* 27, 133-139.

Welinder, H., Jönsson, B. A. G., Nielsen, J., ja muut (1994): Exposure-Response Relationships in the Formation of Specific Antibodies to Hexahydrophthalic Anhydride in Exposed Workers, *Scand. J. Work Environ. Health* 20, 459-465.

Welinder, H., Zhang, X., Gustavsson, C., ja muut (1995): Structure-Activity Relationships of Organic Acid Anhydrides as Antigens in an Animal Model, *Toxicology* 103, 127-136.

Yokota, K., Johyama, Y. ja Yamaguchi, K. (2002): A Cross-Sectional Survey of 32 Workers Exposed to Hexahydrophthalic and Methylhexahydrophthalic Anhydrides, *Industrial Health* 40, 36-41.

Zhang, X.-D., Welinder, H., Jönsson, B. A. G., ja muut (1998): Antibody Response of Rats after Immunization with Organic Acid Anhydrides as a Model of Predictive Testing, *Scand. J. Work Environ. Health* 24, 220-227.